

אָמַר לוֹ רַבִּי בּוֹן, לְמָה בְּתֵד
בּוֹכָה? אָמַר, שְׁלֹא זָכַתָּה שְׁבַעֲלָה
יַעֲסֹק בְּתוֹרָה, וְהוּא עֲלָם בֵּין
שְׂתִים עֶשְׂרֵה שָׁנִים, וְאֶפְלוּ בְּרַכַּת
הַמְּזוֹן אִינוּ יוֹדְעִים, וְלֹא יִכְלְוּ עִמּוֹ
לְלַמֵּד אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, אִם כֵּן,
הַעֲבִירוּנוּ בְּאַחַר, וְלָמָּה נִתְּתָ לּוֹ אֶת
בְּתֵד?

אָמַר הוּא, לֹא הִכְרַתִּי בּוֹ, אֲלֵא
עַל שְׂרֵאִיתִי יוֹם אֶחָד, שֶׁהִנֵּה
לְשִׁמְעַע קְדִישׁ אֶחָד דֹּלֵג מֵהַגֶּגֶג
לְמַטָּה, נִדְרַתִּי עָלַי לְהַשִּׁיא לּוֹ אֶת
בְּתִי. יֵצְאֵתִי מִבֵּית הַכְּנֻסָּת, וְנִתְּתִי
לוֹ אֶת בְּתִי, וְלֹא חֲשַׁשְׁתִּי לְדַבְּרִים
אֲחֵרִים, וְלֹא הִשְׁגַּחְתִּי יוֹתֵר. וְכַעַת
נִמְצָא, שְׁאֶפְלוּ דָבָר אֶחָד בְּתוֹרָה
אִינוּ יוֹדְעִים, וְלֹא רוֹצֵה לְלַמֵּד דְּבָר.
אָמַר לוֹ רַבִּי בּוֹן, אוּלַי יִזְכֶּה לְבֵן
שִׁילְמַד אוֹתוֹ תוֹרָה הַרְבֵּה.
בֵּינָתַם קָם אוֹתוֹ הָעָלָם מִמַּטָּתוֹ,
וְדֹלֵג עֲלֵיהֶם, וַיֵּשֶׁב בֵּינֵיהֶם.
הִסְתַּפֵּל בּוֹ רַבִּי בּוֹן. אָמַר, אֲנִי
רֵאִיתִי בְּפָנָיו שְׂאוֹר גְּדוֹל שֶׁל
הַתּוֹרָה יֵצֵא מֵהָעָלָם הַזֶּה.

פְּתַח אוֹתוֹ רִוֵק וְאָמַר, (איוב לב)
צָעִיר אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים
עַל כֵּן זָחַלְתִּי וְאִירָא מַחֹת דְּעֵי
אַתְכֶם. עַד שֶׁפְּתַח וְאָמַר בְּדַבְּרִים
שֶׁל בְּרַכַּת הַמְּזוֹן.

וְאָמַר, עֲכָשׁוּ (שְׂאִמְרַת) שְׁאֶפְלוּ
בְּרַכַּת הַמְּזוֹן לֹא יוֹדְעֵי - בְּבִרְכַּת
הַמְּזוֹן יֵשׁ דַּבְּרִים יְדוּעִים, וְהֵם י'.
אֶחָד - לְתַקּוֹן הַשְּׁלַחַן כְּפִי אוֹתוֹ
הַמְּזוֹן (קְלוֹמֶן). וְיָמִי שְׁלֹא הָיָה לוֹ
מְזוֹן כֹּל כֵּן וְיִסְדֵּר שְׁלַחַנוֹ - הוּא
מִשְׁבַּח, מִשׁוּם שִׁישׁוּב לְאַכֵּל לְפָנָי
הַמְּלָךְ, שֶׁפְּתוּב וְאִכְלַת לְפָנָי ה'
אֶלְהֵיךְ.

שְׁנֵית - נְטִילַת יָדִים קֹדֶם אֲכִילָה.
מִי שְׂאוּכַל בְּלִי נְטִילַת יָדִים, כְּאֵלּוּ
אֲכַל טָמֵא.

שְׁרִישִׁית - נְטִילַת יָדִים שְׁיִטַל

אָמַר לִיָּה רַבִּי בּוֹן, אֲמַאי קָא בְּכִיָּא בְּרַתֵּיךְ.
אָמַר, דְּלָא זָכַתָּה לְבַעֲלָא דִּילְעֵי
בְּאוּרִייתָא, וְאִיהוּ רַבִּיָּא בֶן תְּרִיסַר שָׁנִין,
וְאֶפְלוּ בְּרַכַּת הַמְּזוֹן לָא יוֹדְעִים. וְלֹא יִכְלְוּ
עִמֵּיהּ דִּילְיָה לִיָּה. אָמַר לִיָּה, אִי הָכִי, אִיעֲבַר
לִיָּה (בְּאַחְרָא), וְאֲמַאי יִהְבַּת לִיָּה בְּרַתֵּיךְ.

אָמַר אִיהוּ, לָא יוֹדְעָנָא בִּיָּה, אֲלֵא עַל דִּחְמִינָא
יוֹמָא חַד, דְּהָא לְמִשְׁמַע חַד קְדִישׁ, דְּלִיג
מֵאִיגְרָא לְתַתָּא, נִדְרָנָא עָלַי לְנִסְבָּא לִיָּה בְּרַתִּי.
נִפְקָנָא מִבֵּי פְנִישְׁתָּא, וְיַהֲיִבְנָא לִיָּה בְּרַתִּי, וְלֹא
חִיִּישִׁינָא לְמִילֵי אַחְרִיתָא, וְלֹא אֲשַׁחְחָנָא יַתִּיר.
וְהִשְׁתָּא אֲשַׁתְּפַח, דְּאֶפְלוּ מְלָה אַחַת בְּאוּרִייתָא
לָא יוֹדְעִים, וְלֹא בְּעֵי לְמִילְהָ מִיָּדִי.

אָמַר לִיָּה ר' בּוֹן, דִּילְמָא יִזְכֶּה לְבַר דִּילְיָה לִיָּה
אוּרִייתָא סְגִי. אֲדַהְכִּי, קָם הֵהוּא רַבִּיָּא
מְעַרְסִיָּה, וְדִלִּיג עֲלֵיהּ, וְיַתִּיב בֵּינֵיהוּ.
אֲסַתְּפַל בִּיָּה ר' בּוֹן, אָמַר, אֲנָא חְמִינָא בְּאַנְפוּי,
דְּנַהֲרִירוּ סְגִי דְאוּרִייתָא יַפּוֹק מֵהָא עוֹלִימָא.

פְּתַח הֵהוּא רִוֵק, וְאָמַר, (איוב לב ו)
צָעִיר אֲנִי
לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים עַל כֵּן זָחַלְתִּי
וְאִירָא מַחֹת דְּעֵי אַתְכֶם. עַד דִּפְתַּח וְאָמַר
בְּמִילִין דְּבִרְכַּת הַמְּזוֹן.

וְאָמַר, הִשְׁתָּא (בְּאַחְרָא) דְּאֶפְלוּ בְּרַכַּת הַמְּזוֹן לָא
יוֹדְעָנָא, בְּבִרְכַּת הַמְּזוֹן אִית מִילִין
יְדִיעִין, וְהֵם י'. חַד, לְתַקּוֹנֵי פְתוּרָא כְּפּוּם
הֵהוּא מְזוֹנָא. (נ"א לִזְמַנָּא) וּמֵאֵן דְּלֹא הָוָה לִיָּה
מְזוֹנָא כֹּל כֵּן, וְיִסְדֵּר פְתוּרָא, אִיהוּ מְשׁוּבַּח,
בְּגִין דִּיתִיב לְמִיכַל קָמִי מְלָכָא, דְּכַתִּיב, (דְּבָרִים ח'
ו) וְאִכְלַת לְפָנָי ה' אֶלְהֵיךְ.

תְּנִינָא, נְטִילַת יָדִים, קוֹדֶם אֲכִילָה. מֵאֵן
דְּאֲכִיל בְּלֹא נְטִילַת יָדִים, כְּאֵלּוּ
אֲכִיל טָמֵא.

תְּלִיתָא, נְטִילַת יָדִים, דִּיטוּל יְמִינָא בְּשִׂמְלָא, וְיִשְׁמַשׁ בְּשִׂמְלָא לְיְמִינָא.

וַיִּטּוֹל עַד שִׁיעוֹרָא דְּפִרְקָא דְּגִזְרוּ רַבָּנִין.
 רַבִּיעָא, דְּצָרִיף לְהַגְבִּיהַ יְדִיו לְאַחַר נְטִילָה
 בְּשַׁעַה דְּמִבְרַךְ. וַיִּזְווג שְׁנֵי זְרוּעוֹתָיו
 פְּאַחַת בְּשַׁעַת הַגְּבִיהַ יְדִיו.
 חֲמוּשָׁא"ה, דְּצָרִיף לְמִסְמָךְ בְּרָכָה לְנְטִילָה זו.
 שְׁשִׁית, לְמִיָּהֵב מִפִּיתָא לְעַנְיִים.
 שְׁבִיעִית, לְבָרַךְ בְּרַפְתָּ הַמוֹצִיא, וּלְדַקְדַּק בַּה'
 וְאָסוּר לְאָכוֹל בְּלֹא בְּרָכָה.
 שְׁמִינִית, הָאוֹכֵל עַל שְׁלַחְנוּ, צָרִיף שְׁלֹא יְהֵא
 גְּרַגְרָן וּבִלְעָן, אֶלָּא כְּאוֹכֵל לְפָנֵי
 הַמֶּלֶךְ.
 תְּשִׁיעִית, צָרִיף לומר עַל שׁוֹלְחָנוּ דְּבָרֵי תוֹרָה.
 וַיַּחֲדֵד שְׁאִין לוֹ עִם מִי לְעִסוֹק
 בַּתּוֹרָה, דִּי לוֹ בְּבִרְכוּתָיו.
 עֲשִׂירִית, מִים אַחֲרוֹנִים חוֹבָה, וְלֹא הֶצְרִיכוּ
 בּוֹ בְּרָכָה, אִף עַל גִּב דִּידֵיו מְזוּהָמוֹת
 מִגּוֹ מֵאֲכָל. וְאִינוּ מְבָרַךְ עַל רְחִיצַת יָדַיִם.
 כֶּרֶ הַנִּי עֲשָׂרָה, אֵינְצִטְרִיכוּ קוֹדֵם בְּרַפְתָּ הַמְּזוֹן,
 וְכָל חַד וְחַד אֵית בֵּיה טַעְמָא מִגּוֹ מְתִיבְתָּא
 עִילָאָה. וְאִנָּא אַהֲדַר עַלִּיהוּ.
 חַד, לְתִיקוּנָא פְּתוֹרָא עַל הַהוּא מְזוּנָא שְׁל
 אָדָם, בְּגִין יְקָרָא דְּמִלְפָּא, דִּיהִיב לִיה
 מְזוּנָא לְגוּפִיהָ. דְּתַנִּינָן, קָשִׁין מְזוּנוֹתָיו שְׁל
 אָדָם קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא פְּקָרִיעַת יָם סוּף.
 אֲמַאי קָשִׁין. אֶלָּא בְּגִין דְּמְזוּנֵי דְּעִלְמָא לָּא
 אֲתִינָן אֶלָּא מִגּוֹ דִּינָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיף
 הוּא אַעֲבַר עַל דִּינָא, וְזָן לְרִשְׁעִים, לְהַגּוֹנִים
 וּלְשִׂאִינָן מְהוּגְנִים. וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא זָן
 לְכוּלָם, מְקַרְנֵי רְאֲמִים עַד בִּיצֵי פְּנִים.
 וּשְׁבִינָה עוֹמְדַת וְרוּאָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד
 מִיִּשְׂרָאֵל. כְּמָה דְּכְתִיב, (יחזקאל מא כב) זֶה
 הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לְפָנֵי ה'. וְדַאי. וְכְתִיב, וְאֶכְלֶתָ

זְמִין בְּשִׂמְלָא, וַיִּשְׁמַשׁ בְּשִׂמְלָא
 אֶת הַזְּמִין, וַיִּטּוֹל עַד שִׁיעוֹר הַפֶּרֶק
 שְׁגִזְרוּ חֻקִּים.

הַרְבִּיעִית - שְׁצָרִיף לְהַגְבִּיהַ יְדוֹ
 לְאַחַר הַנְּטִילָה בְּשַׁעַה שְׁמִבְרַךְ,
 וַיִּזְווג שְׁתֵּי זְרוּעוֹתָיו כְּאַחַת בְּשַׁעַת
 הַגְּבִיהַת יְדִיו.

חֲמוּשִׁית - שְׁצָרִיף לְסַמֵּךְ בְּרָכָה
 לְנְטִילָה הַזֹּאת.

שְׁשִׁית - לְתַת מֵהַפֶּת לְעַנְיִים.
 שְׁבִיעִית - לְבָרַךְ בְּרַפְתָּ הַמוֹצִיא,
 וּלְדַקְדַּק בַּה"א, וְאָסוּר לְאָכֵל בְּלֵי
 בְּרָכָה.

שְׁמִינִית - הָאוֹכֵל עַל שְׁלַחְנוּ,
 צָרִיף שְׁלֹא יְהִיָּה גְּרַגְרָן וּבִלְעָן,
 אֶלָּא כְּאוֹכֵל לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ.

תְּשִׁיעִית - צָרִיף לומר עַל שְׁלַחְנוּ
 דְּבָרֵי תוֹרָה. וַיַּחֲדֵד שְׁאִין לוֹ עִם
 מִי לְעִסֵּק בַּתּוֹרָה, דִּי לוֹ
 בְּבִרְכוּתָיו.

עֲשִׂירִית - מִים אַחֲרוֹנִים חוֹבָה,
 וְלֹא הֶצְרִיכוּ בּוֹ בְּרָכָה, אִף עַל גִּב
 שְׁדֵיִיו מְזוּהָמוֹת מִתּוֹךְ הַמֵּאֲכָל.
 וְאִינוּ מְבָרַךְ עַל רְחִיצַת יָדַיִם.

כֶּרֶ הַנִּי עֲשָׂרָה הֵלְלוּ הֶצְרִיכוּ קוֹדֵם
 בְּרַפְתָּ הַמְּזוּן, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ
 בּוֹ טַעַם מִתּוֹךְ הַיְשִׁיבָה הַעֲלִינָה,
 וְאִנָּי חוֹרְתֵי עֲלִיהֶם.

אַחַד - לְתַקוּן הַשְּׁלַחַן עַל אוֹתוֹ
 הַמְּזוּן שְׁל אָדָם, מִשּׁוּם כְּבוֹד
 הַמֶּלֶךְ, שְׁנוֹתָן לוֹ מְזוּן לְגוּפּוֹ.
 שְׁשִׁינָן, קָשִׁים מְזוּנוֹתָיו שְׁל אָדָם
 לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פְּקָרִיעַת
 יָם סוּף.

כְּמָה קָשִׁים? אֶלָּא מִשּׁוּם
 שְׁמִזּוּנוֹת הַעוֹלָם אֵין בָּאִים אֶלָּא
 מִתּוֹךְ הַדִּין, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מַעֲבִיר עַל הַדִּין, וְזָן אֶת הַרְשָׁעִים,
 אֶת הַהַגּוֹנִים וְלְשִׂאִינָם הַגּוֹנִים.
 וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זָן אֶת כָּלֵם,
 מְקַרְנֵי רְאֵם עַד בִּיצֵי כְּנִים.

וּשְׁבִינָה עוֹמְדַת וְרוּאָה עַל כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כְּכַתוּב
 (יחזקאל מא) זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לְפָנֵי

ה'. ודאי. וכתוב ואכלת לפני ה'
אלהיך. לפיכך צריך שיהיה
שלחנו בחל ערוף ולא ערוף,
וביום שבת צריך תוספת שנוי
אחר למעלה.

שנית - נטילת ידים קדם אכילה,
מה הטעם? משום שאכילה
צריכה נקיות, כמו שמלאכי
השרת למעלה. שכן אמר רב
המנונא סבא, מהו שכתוב (תהלים
עח) לחם אבירים אכל איש -
הלחם שמלאכי השרת אוכלים.
מה יוצא מזה? אלא מה מלאכי
השרת אוכלים בקדושה ובטהרה
ובנקיות - אף ישראל פן צריכים
לאכל בקדושה ובטהרה, שכתוב
(ויקרא יא) והתקדשתם. אלו מים
ראשונים. והייתם קדשים - אלו
מים אחרונים. פי קדוש - זה שמן
טוב. אני ה' - זו ברפת המזון.

וכך אומרים. והתקדשתם, שכל
האוכל בקדושה ובטהרה
ובנקיות, נדמה למלאכי השרת
שהם קדושים. ושכתוב כי קדוש
אני ה', מלמד שצריך פונה
בברפת המזון.

וכך האוכל בלא נטילת ידים,
אכילתו טמא. והשכינה מה היא
אומרת? (משלי כג) אל תלחם את
לחם רע עין ואל תתאו
למטעמתי. מה הטעם? משום
שיש מדת פרענות בעולם, ושמו
עין הרע. וכל האוכל בלא נטילת
ידים, אותה המדה של פרענות
שורה עליו. וכל אותו המאכל
שלה הוא נקרא לחם רע עין.

שכן אמר רב המנונא סבא, שתי
מדות עומדות על שלחנו של
אדם, אחת מדת טוב, ואחת מדת
רע. כשהאדם מקדש ידיו ומברך,
מדת טוב אומרת: זהו שלחנו של
הקדוש ברוך הוא. ומניחה ידה
על ראשו ואומרת לו: עבדי אתה,
עבדו של מקום אתה, כמו

לפני ה' אלהיך. לפיכך צריך שיהיה שלחנו
בחול ערוף ולא ערוף, וביום שבת, צריך
תוספת שינוי אחר למעליותא.

התנינא, נטילת ידים קודם אכילה. מאי טעמא.
בגין דאכילה אצטריך נקיות, כגוונא
דמלאכי השרת לעילא. דהכי אמר רב המנונא
סבא, מאי דכתיב, (תהלים עח כה) לחם אבירים אכל
איש. לחם דמלאכי השרת אוכלים.

למאי נפקא מניה. אלא מה מלאכי השרת
אוכלים בקדושה ובטהרה ובנקיות, אף
ישראל פן צריכין לאכול בקדושה ובטהרה.
דכתיב, (ויקרא יא מד) והתקדשתם, אלו מים
ראשונים. והייתם קדושים, אלו מים
אחרונים. פי קדוש, זה שמן טוב. אני ה', זו
ברפת המזון.

והכי אמרי. והתקדשתם, דכל האוכל בקדושה
ובטהרה ובנקיות, נדמה למלאכי השרת
שהם קדושים. ודכתיב, פי קדוש אני ה',
מלמד, שצריך פונה בברפת המזון.

וכך האוכל בלא נטילת ידים, אכילתו טמא.
ושכינתא מה היא אומרת. (משלי כג ו) אל
תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמתי.
מאי טעמא. בגין דיש מדת פורענות בעולם,
ושמו עין הרע. וכל האוכל בלא נטילת ידים,
אותה המדה של פורענות שורה עליו. וכל
אותו המאכל שלה, הוא נקרא לחם רע עין.

דהכי אמר רב המנונא סבא, שתי מדות
עומדות על שלחנו של אדם, אחת
מדת טוב, ואחת מדת רע. כשהאדם מקדש
ידיו ומברך, מדת טוב אומרת, זהו שלחנו
של הקדוש ברוך הוא, ומנחא ידה על ראשו,
ואומרת לו, עבדי אתה. עבדו של מקום אתה.